

V E N D I M
Nr. 75, datë 19.4.2002

“NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË”

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Fehmi Abdiu,	Kryetar i Gjykatës Kushtetuese
Zija Vuci,	Anëtar i “““
Gjergj Sauli,	Anëtar i “““
Alfred Karamuço,	Anëtar i “““
Kristofor Peçi,	Anëtar i “““
Kujtim Puto,	Anëtar i “““
Tefta Zaka,	Anëtare e “““
Petrit Plloçi,	Anëtar i “““
Sokol Sadushi,	Anëtar i “““

me sekretare Arbenka Lalica, në datën 25.03.2002, mori në shqyrtim në seancë gjyqësore me dyer të hapura çështjen nr.59 Akti që i përket:

KËRKUES: NJË GRUP DEPUTETËSH TË KUVENDIT TË SHQIPËRISË, përfaqësuar nga Lekë Çukaj

SUBJEKTE TË INTERESUARA:

1. KUVENDI I SHQIPËRISË, në mungesë.
2. PRESIDENTI I REPUBLIKËS, në mungesë.
3. GJYKATA E LARTË, përfaqësuar nga avokat Krenar Loloçi.
4. PROKURORI I PËRGJITHSHËM, zoti Arben Rakipi.

OBJEKTI: Interpretimi përfundimtar i neneve 128, 140, 149, pika 2 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë.

Interpretimin përfundimtar të neneve 128, 140 dhe 149 pika 2 të Kushtetutës, të cilat parashikojnë rastet e shkarkimit të gjyqtarit të Gjykatës Kushtetuese, të gjyqtarit të Gjykatës së Lartë dhe të Prokurorit të Përgjithshëm, kërkuesi e ka kufizuar kryesisht në interpretimin e dy momenteve kryesore që kanë të bëjnë:

- me kuptimin e shkaqeve dhe të motiveve të shkarkimit që lidhen me termat kushtetuese “akte e sjellje që diskretitojnë rëndë pozitën dhe figurën...” e gjyqtarit e të prokurorit, si dhe “shkelje të rënda të ligjit gjatë ushtrimit të funksioneve...” nga Prokurori i Përgjithshëm;

- me kuptimin e procedurave që duhet të ndjekë dhe respektojë Kuvendi për verifikimin dhe vërtetimin e shkaqeve për shkarkim të gjyqtarëve të Gjykatës Kushtetuese, të gjyqtarëve të Gjykatës së Lartë dhe të Prokurorit të Përgjithshëm.

Kërkuesi pretendon se procedura që duhet të ndjekë Kuvendi në këto raste ndikon drejtpërdrejt në garantimin e statusit kushtetues të këtyre organeve dhe mosrespektimi i rregullave të saj mund të krijojë precedentë të rrezikshëm për respektimin e Kushtetutës.

Përfaqësuesi i Gjykatës së Lartë, parashitroi pretendimet e tij vetëm për kuptimin kushtetues të nenit 140, duke u përqëndruar në këto momente:

- Përmbushja nga ana e Kuvendit e detyrës për të provuar dhe vërtetuar nëse ekziston ndonjë nga shkaqet që parashikohen në Kushtetutë për të vendosur shkarkimin e gjyqtarit, i jep veprimtarisë së tij disa tipare të ngjashme me veprimtarinë gjyqësore, pra ai kryen një veprimtari quasi gjyqësore;

- Angazhimi i Kuvendit në seancat plenare për të shqyrtuar shkeljet e kryera nga një gjyqtar pa u shoshitur më parë në komisionet ad hoc të Kuvendit, përgjithësisht mund të çojë në marrje vendimesh të nxituara dhe të pabazuara juridikisht;

- Pavarësisht se procedura për shkarkimin e gjyqtarit të Gjykatës së Lartë është e mangët ajo nuk mund të mbushet me asnjë lloj vendimi gjyqësor.

Prokurori i Përgjithshëm, e përmboldhi opinionin e tij kryesisht në procedurën që kishte

ndjekur Kuvendi gjatë seancës plenare të marrjes së vendimit për propozimin për shkarkim të Prokurorit të Përgjithshëm.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoji relatorin e çështjes Sokol Sadushi, përfaqësuesin e kërkuarit, të subjekteve të interesuar dhe analizoi çështjen në tërësi,

V Ë R E N:

Kërkesa e një grupi deputetësh, të cilët përbëjnë jo më pak se një të pestën e deputetëve të Kuvendit të Shqipërisë, ka për objekt interpretimin e neneve kushtetuese që parashikojnë rastet se kur mund të shkarkohen gjyqtarët e Gjykatës Kushtetuese, gjyqtarët e Gjykatës së Lartë dhe Prokurori i Përgjithshëm.

Arsyen e paraqitjes së kërkesës, kërkuari e ka motivuar me faktin se në praktikën parlamentare të mëparshme janë krijuar keqkuptime, të cilat kanë sjellë dhe moszbatimin në të njëjtën mënyrë të procedurave për shkarkimin e këtyre funksionarëve të lartë.

Kërkuari, në kërkesë, i referohet procedurave që janë ndjekur gjatë një mocioni të paraqitur para afro një viti për shkarkimin e Prokurorit të Përgjithshëm dhe të mocionit për shkarkimin e tre gjyqtarëve të Gjykatës së Lartë, ndaj të cilëve Kuvendi ka mbajtur një qëndrim konkret. Në seancën gjyqësore, përfaqësuesi i kërkuarit ju referua gjithashtu, duke shprehur kundërshtimet e tij edhe procedurës që kishte ndjekur Kuvendi gjatë shqyrtimit të mocionit të paraqitur lidhur me propozimin për shkarkim të Prokurorit të Përgjithshëm gjatë së cilës, sipas tij, janë shfaqur mendime të ndryshme në lidhje me kuptimin e dispozitës si në kuptimin material ashtu edhe procedural.

Qëndrimet që ka mbajtur Kuvendi në të gjitha rastet që lidhen me procedurat e shkarkimit të këtyre funksionarëve të lartë, të cilat kanë marrë një zgjidhje përfundimtare pasi janë konkretizuar me vendime, janë konsideruar për kërkuarin si mënyra të ndryshme interpretimi të neneve 140 dhe 149 pika 2 të Kushtetutës.

Grupi i deputetëve, duke mos qenë i qartë për nenet kushtetuese të sipërcituara, por duke patur edhe një mendim të ndryshëm për kuptimin e shkaqeve kushtetuese, si dhe të procedurës që duhet ndjekur në këto raste, ka kërkuar kryerjen e interpretimit përfundimtar të këtyre dispozitave të Kushtetutës nga Gjykata Kushtetuese.

Në këto kushte:

- përderisa nga praktikat e mëparshme parlamentare dhe qëndrimet që janë mbajtur rezultojnë se dispozitave konkrete të Kushtetutës i janë bërë interpretime që shprehin nëpërmjet vendimeve të Kuvendit;

- duke qenë se për këto dispozita ka edhe një qëndrim tjetër të ndryshëm nga i pari, i shprehur në kërkesën e një grupi deputetësh të Kuvendit, të cilët kanë inicuar këtë proces kushtetues,

Gjykata Kushtetuese konkludon se kryerja e një interpretimi përfundimtar të neneve 128, 140 dhe 149 pika 2 të Kushtetutës bëhet e domosdoshme pasi krijon mundësinë e mënjanimit të mosmarrëveshjeve apo paqartësive që mund të lindin nga zbatimi në praktikë i tyre.

Nenet 128 dhe 140 të Kushtetutës kanë formulime të njëjta, sepse përmbajnë katër shkaqe kushtetuese, në të cilat duhet të bazohet Kuvendi për të motivuar vendimin për shkarkimin e gjyqtarëve të Gjykatës Kushtetuese dhe të Gjykatës së Lartë, ndërsa neni 149 pika 2 parashikon rastet për shkarkimin e Prokurorit të Përgjithshëm, nga të cilat vetëm njëri prej tyre është i ndryshëm nga të parat.

Nga të gjitha shkaqet për shkarkim të këtyre funksionarëve të lartë që parashikohen në këto nene kushtetuese, dy prej tyre dhe konkretisht “kryerja e një krimi” dhe “paaftësia mendore a fizike”, janë të tilla që nuk mund të vërtetohen drejtpërdrejt nga Kuvendi, pasi ato kërkojnë që paraprakisht të konstatohen dhe të vërtetohen nga organe kompetente.

Çështja paraqitet më e vështirë në aspektin e interpretimit të koncepteve kushtetuese si akte e sjellje që diskreditojnë rëndë pozitën dhe figurën e gjyqtarit e të prokurorit si dhe shkelje të rënda të ligjit gjatë ushtrimit të funksioneve nga Prokurori i Përgjithshëm.

Për interpretimin e këtyre normave, Gjykata Kushtetuese nuk merr përsipër të kryejë rolin e legjislatorit pozitiv, duke parashikuar një për një të gjitha rastet që mund të përfshihen në këto shkaqe

kushtetuese, sepse do të ishte e pamundur një gjë e tillë ndërkohë që Kushtetuta, ligjet, apo edhe vendimet gjyqësore nuk mund të kodifikojnë me saktësi aktet e sjelljet që diskreditojnë rëndë pozitën dhe figurën e gjyqtarit a prokurorit, apo rastet se kur ligji është shkelur rëndë.

Interpretimi që Gjykata Kushtetuese i bën dispozitave apo termave konkrete të Kushtetutës ka për qëllim që në mënyrë analitike të jap dhe të përcaktojë kriteret, konceptet bazë si dhe parimet mbi të cilat duhet të mbështetet organi kompetent për të konkluduar lidhur me aplikimin e shkakut të përshtatshëm kushtetues për shkarkimin e gjyqtarit të Gjykatës Kushtetuese, të gjyqtarit të Gjykatës së Lartë si dhe të Prokurorit të Përgjithshëm.

Veprimet apo mosveprimet e këtyre funksionarëve të lartë të shtetit, të cilat mund të përfshihen në shkaqet kushtetuese që shërbejnë për shkarkimin e tyre, janë të tilla që mund të vlerësohen rast pas rasti nga vet organi që kryen këtë procedurë shkarkimi. Megjithatë, në çdo rast, ato janë të lidhura me sjelljet e parregullta e të padenja që këta funksionarë të lartë kryejnë jo vetëm gjatë ushtrimit të detyrës dhe për shkak të saj, por edhe jashtë detyrës, me abuzimin apo dhunimin që ata i bëjnë besimit publik dhe që lidhen kryesisht me dëmet që ata i sjellin shoqërisë dhe shtetit. Aktet dhe sjelljet e padenja që ata kryejnë duhet të jenë aq serioze, të kenë diskredituar aq rëndë figurën dhe pozitën e gjyqtarit apo prokurorit dhe të kenë ulur dinjitetin e organit që përfaqësojnë, sa të detyrojnë organin kompetent për të marrë masën e largimit nga detyra.

Nisur nga përmbajtja e nenit 149 pika 2 të Kushtetutës, që parashikon ndërmjet shkaqeve të tjera për shkarkimin e Prokurorit të Përgjithshëm edhe shprehjen “shkelje të rënda të ligjit gjatë ushtrimit të funksioneve të tij”, Gjykata Kushtetuese arsyeton se kuptimi i saktë dhe i drejtë i saj i përdorur në këtë dispozitë kushtetuese, por edhe në të tjera, duhet të analizohet dhe vlerësohet në tërësi nga disa faktorë që kanë të bëjnë me rëndësinë e shkeljes së ligjit, pasojat e ardhura apo që mund të vinin nga kjo shkelje, kohëvazhdimin e këtyre pasojave dhe të vështirësive për riparimin e tyre si dhe vetë qëndrimin subjektiv që mban personi konkret ndaj shkeljes së kryer dhe pasojës së ardhur. Gjithashtu, cilësimi “rëndë”, i përdorur si për rastin e diskreditimit të pozitës dhe figurës së gjyqtarit e të prokurorit, ashtu dhe të shkeljes së ligjit, i shërben njëkohësisht organit kompetent që fillon procedurat e shkarkimit për të dalluar këto veprime nga sjelljet e një kategorie më të lehtë, të cilat nuk mund të përdoren për të motivuar shkakun e shkarkimit.

Mënyra e formulimit në Kushtetutë të shkaqeve për shkarkim, duket sikur e lë të hapur dhe të diskutueshme bërjen e interpretimeve pa fund të rasteve që mund të klasifikohen nga praktika parlamentare si shkelje e rëndë e ligjit, apo akte e sjellje që diskreditojnë rëndë pozitën e figurën e gjyqtarit e prokurorit. Megjithatë, jurisprudenca gjyqësore dhe veçanërisht shqyrtimi i deritanishëm apo edhe në të ardhmen nga Gjykata Kushtetuese i rasteve konkretë, të cilat lidhen me këto koncepte kushtetuese, sigurisht që do t'i japin një kuptim më të plotë dhe më të qartë këtyre shkaqeve kushtetuese.

Gjykata Kushtetuese, në analizë të mëtejshme të këtyre koncepteve kushtetuese, çmon të nevojshme të argumentojë se kuptimi i termave kushtetues që lidhen me shkaqet e shkarkimit duhet parë i lidhur ngushtë me gjithë procesin ligjor që ndjek Kuvendi në rastet kur inicon procedurat për shkarkim të gjyqtarëve të Gjykatës Kushtetuese, të gjyqtarëve të Gjykatës së Lartë dhe të Prokurorit të Përgjithshëm.

Nëse gjyqtari i Gjykatës Kushtetuese, i Gjykatës së Lartë, apo Prokurori i Përgjithshëm rezultojnë se ka shkelur Kushtetutën, ka kryer akte që diskreditojnë rëndë pozitën dhe figurën e tij, apo ka shkelur rëndë ligjin, marrja e masës së shkarkimit nga Kuvendi është e lidhur domosdoshmërisht me kryerjen e procedurave përkatëse. Funksioni që kryen Kuvendi në këtë rast është i një natyre të veçantë. Procesi i realizuar prej Kuvendit ndryshon nga gjithë veprimtaria e tij e zakonshme si një organ që miraton ligje. Ky proces ligjor që është një proces gjykimi disiplinor dhe i ngjashëm me procedurat hetimore administrative ka parimet e veta, të cilat lidhen me verifikimin, analizën dhe vërtetimin e atyre shkaqeve konkretë që kanë shërbyer për organin kompetent për të marrë masën e shkarkimit nga detyra të gjyqtarit apo prokurorit.

Dispozitat kushtetuese objekt interpretimi, janë materiale e proceduriale dhe kanë për qëllim të përcaktojnë në mënyrë taksative rastet klasike se kur mund të shkarkohen gjyqtarët apo Prokurori i Përgjithshëm. Ekzistenca e këtyre shkaqeve kushtetuese për shkarkim përbën një garanci më shumë për funksionet që ata kryejnë, por edhe për vet institucionet kushtetuese që ato përfaqësojnë.

Këto nene kushtetuese kanë lënë në vlerësimin e Kuvendit, si karakterin dhe rëndësinë e shkeljes së kryer, ashtu edhe faktin nëse akti apo veprimi, është i asaj natyre që mund të diskreditojë

figurën e gjyqtarit apo të prokurorit. Ajo që nënkupton dispozita kushtetuese është që rasti konkret për shkarkim duhet të ketë ndodhur dhe të jetë i vërtetuar si i tillë.

Pikërisht ky konkluzion del nga interpretimi që i bëhet fjalisë së dytë në nenet 128 e 140. Gjykata Kushtetuese duke shqyrtuar vendimin e Kuvendit që ka shkarkuar gjyqtarin, vërteton nëse ekziston shkaku i shkarkimit. Pra, ajo vërteton nëse Kuvendi ka vepruar në përputhje me Kushtetutën, rregulloren dhe me ligjet përkatëse dhe nëse ai i ka respektuar të gjitha procedurat për ta motivuar, argumentuar dhe arsyetuar plotësisht vendimin e shkarkimit.

Nëpërmjet këtij kontrolli konstitucional që kryhet mbi vendimin e Kuvendit, Gjykata Kushtetuese shqyrtton jo vetëm procedurën e shkarkimit, por edhe thelbin e çështjes. Prandaj, me qëllim që vendimi i Kuvendit të jetë sa më i bazuar dhe të mos rrëzohet si antikushtetues, ai duhet të ketë plotësuar të gjitha elementet e domosdoshëm të një procedure korrekte, sepse mjafton mosrespektimi i procedurës dhe i formës së nxjerrjes së një akti, që ai të konsiderohet i pavlefshëm.

Përsa i përket nenit 149 pika 2 të Kushtetutës, Gjykata Kushtetuese çmon se është Presidenti i Republikës organi kompetent i ngarkuar nga Kushtetuta për të kryer një verifikim nga pikpamja kushtetuese të shkaqeve si dhe të procedurave të ndjekura nga Kuvendi për shkarkimin e Prokurorit të Përgjithshëm. Ky konkluzion del nga mënyra e formulimit të këtij neni kushtetues në të cilin, përdorimi i shprehjes “mund të shkarkohet”, do të thotë se vendimi i Kuvendit për propozimin e shkarkimit të Prokurorit të Përgjithshëm nuk është përfundimtar, por është vetëm iniciimi i një procedure shkarkimi, bazueshmëria në ligj dhe në Kushtetutë e të cilës vlerësohet në këtë rast nga Presidenti i Republikës.

Nisur nga sa u parashtrua më lart, Gjykata Kushtetuese e sheh të nevojshme të verë në dukje se elementet bazë të një procedure ligjore, që lidhen me mënyrën e inicimit të procedurës për shkarkim, quorum-in e nevojshëm për vendimmarrjen, shkaqet ligjore për shkarkim, si dhe organin që vendos përfundimisht për to, janë të parashikuara përgjithësisht në Kushtetutë. Megjithatë një rregullim të mëtejshëm ato e gjejnë në ligjet bazë, siç është rasti i quorumit të domosdoshëm që nevojitet për inicimin e procedurave për shkarkim të gjyqtarëve të Gjykatës Kushtetuese. Përsa i përket anëtarëve të Gjykatës së Lartë nuk ka ndonjë rregullim ligjor për inicimin e procedurës për shkarkimin e tyre. Gjithashtu edhe për propozimin për shkarkim të Prokurorit të Përgjithshëm, Ligji “Për organizimin dhe funksionimin e Prokurorisë në Republikën e Shqipërisë”, nuk parashikon elementet bazë të procedurave. E vetmja referencë kushtetuese që mund të bëhet për këtë rast është neni 78 pika 1 e Kushtetutës, ku parashikohet rregulli i përgjithshëm, (me përjashtim të rasteve kur Kushtetuta parashikon një shumicë të cilësuar) lidhur me votat e nevojshme që i duhen Kuvendit për të marrë vendim.

Në kushtet kur në Kushtetutë, apo edhe në ligjet e tjera elementet thelbësorë të një procedure nuk gjejnë rregullim të hollësishëm, atëherë Gjykata Kushtetuese çmon të nevojshme të theksojë se këto rregulla procedurale nuk mund të plotësohen nëpërmjet vendimit të saj interpretues. Interpretimi, si funksion dhe metodë, ka vend për një normë ekzistuese kur ka paqartësi në kuptimin e saj dhe jo për të plotësuar boshllëkun, sepse përndryshe Gjykata Kushtetuese do të vihej në pozicionin e gabuar të krijuesit të normës juridike, funksion, që siç dihet, i përket ligjvënësit.

Megjithatë, Gjykata Kushtetuese nënvizon se pavarësisht nga kjo mënyrë rregullimi në Kushtetutë apo në ligj të procedurave të shkarkimit të gjyqtarit apo prokurorit, kjo nuk e pengon Kuvendin të adoptojë rregulla të veçanta për çdo rast konkret, apo për të gjitha rastet në tërësi, por gjithmonë duke respektuar parimin kushtetues, atë të një procesi të rregullt ligjor.

Standartet e gjithëpranuara demokratike, të cilat kanë gjetur vendin e tyre në Kushtetutë, si dhe një sërë vendimesh të Gjykatës Kushtetuese, kanë përcaktuar dhe konsoliduar një sërë elementesh të procesit të rregullt ligjor, mungesa e të cilëve zhvlerësojnë si procedurat ashtu edhe vendimet e marra nga cilitdo organ. Argumentimi i shkeljeve që atribuohen, respektimi gjatë shqyrtimit i parimit të ndarjes së pushteteve, njohja paraprake e personit ndaj të cilit kërkohet të merret masa e shkarkimit me materialet që e ngarkojnë atë me përgjegjësi, respektimi i të drejtës për t’u dëgjuar dhe mbrojtur si me anën e dhënies së sqarimeve paraprake ashtu dhe gjatë shqyrtimit të çështjes, janë disa nga elementet bazë që garantojnë të drejtën kushtetuese të cilitdo për një proces të rregullt, si një e drejtë themelore, cënimin e së cilës, jurisprudenca e Gjykatës Kushtetuese e ka identifikuar në çdo rast, si shkelje të Kushtetutës.

Nga e gjithë kjo analizë kushtetuese, e cila nuk krijon ndonjë normë të re juridike, por që përbën veçse një arsyetim logjik dhe interpretativ të neneve 128, 140 dhe 149, pika 2 në vështrim dhe

me dispozitat e tjera të Kushtetutës, Gjykata Kushtetuese arrin në përfundimin se kërkesa është e drejtë dhe duhet pranuar.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, duke u bazuar në nenet 124 dhe 132 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë dhe në nenet 71, 72 e 79 të ligjit nr.8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, me shumicë votash,

V E N D O S I

Interpretimin brenda kufijve të objektit të kërkesës të neneve 128, 140 dhe 149 pika 2 të Kushtetutës në këtë mënyrë:

1. Shprehja “akte e sjellje që diskreditojnë rëndë pozitën dhe figurën...”, parashikuar nga nenet 128, 140 dhe 149, pika 2 të Kushtetutës, përmbledh në vetvete një sërë elementesh, të cilët mund dhe duhet të identifikohen rast pas rasti nga organi përkatës që merr vendimin për shkarkimin e gjyqtarit të Gjykatës Kushtetuese, të gjyqtarit të Gjykatës së Lartë dhe Prokurorit të Përgjithshëm. Ato janë të lidhura me aktet dhe sjelljet e parregullta e të padenja që këta funksionarë të lartë kryejnë gjatë ushtrimit të detyrës, për shkak të saj, por edhe jashtë detyrës. Këto veprime apo mosveprime që analizohen në bazë të rrethanave të kryerjes së tyre, momentit subjektiv si dhe nga dëmet që ato i sjellin shoqërisë e shtetit, janë të asaj natyre që e bëjnë të pamundur kryerjen e mëtejshme të funksioneve kushtetuese nga këto subjekte.

2. Shprehja “shkelje e rëndë e ligjit gjatë ushtrimit të funksioneve” nga Prokurori i Përgjithshëm, parashikuar nga neni 149, pika 2 të Kushtetutës lidhet me një sërë elementesh që kanë të bëjnë me ato shkelje të dispozitave ligjore të kryera gjatë ushtrimit të detyrës dhe për shkak të saj. Këto shkelje marrin karakterin e rëndë të tyre lidhur ngushtë me rëndësinë e ligjit të shkelur, me pasojat e ardhura, apo që mund të vinin nga shkelja, me frekuencën e shkeljes, kohëvazhdimin e pasojave dhe të vështirësive për riparimin e tyre, si dhe me qëndrimin subjektiv që mban autori i shkeljes kundrejt saj dhe pasojës së ardhur.

3. Në përcaktimin e procedurave të shkarkimit të gjyqtarit të Gjykatës Kushtetuese, të gjyqtarit të Gjykatës së Lartë dhe të Prokurorit të Përgjithshëm, organet përkatëse duhet të respektojnë rregullat për aq sa parashikohet në Kushtetutë, në ligjet organike të tyre si dhe në aktet e tjera ligjore. Në ndërmarrjen e procedurave për shkarkimin e këtyre funksionarëve, kusht thelbësor mbetet respektimi i të drejtës kushtetuese për një proces të rregullt ligjor, parashikuar nga neni 42/1 i Kushtetutës.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe ka fuqi prapavepruese.

MENDIMI I PAKICES

Çështja nuk është në kompetencë të Gjykatës Kushtetuese për këto arsye:

1. Në bazë të nenit 124/1 të Kushtetutës, Gjykata Kushtetuese bën interpretimin përfundimtar të Kushtetutës që do të thotë se ajo e shqyrton çështjen pasi organi kompetent të ketë bërë një interpretim nëpërmjet marrjes së një vendimi ose të një akti. Por, kërkesa e një grupi deputetësh, është paraqitur në Gjykatën Kushtetuese para se për çështjen në shqyrtim të vendoste Kuvendi si organ kompetent. Argumenti që përdoret në kërkesë se ndodhemi para qëndrimeve e interpretimeve të ndryshme, nuk qëndron. Fakti që një pjesë e deputetëve mund të kenë mendim të ndryshëm nga të tjerët (dhe kjo mund të jetë normale) nuk do të thotë se ka qëndrime e praktika të ndryshme të organit kompetent për shqyrtimin e çështjes, i cili është Kuvendi. Ky i fundit vendos sipas një procedure të caktuar me shumicë votash;

2. Në kërkesën drejtuar Gjykatës Kushtetuese nga grupi i deputetëve kërkohet të bëhet interpretimi përfundimtar i neneve 128, 140 dhe 149/2 të Kushtetutës, lidhur me kuptimin e procedurave që duhet të ndjekë dhe respektojë Kuvendi për verifikimin, hetimin dhe vërtetimin e shkaqeve të shkarkimit. Dy nenet e para kanë parashikuar si procedurë shkarkimin nga Kuvendi me dy

të tretat e gjithë anëtarëve të tij, kurse neni 149/2 nuk shprehet për këtë, por sipas nenit 78 të Kushtetutës, Kuvendi vendos me shumicë të votave në prani të më shumë se gjysmës së të gjithë anëtarëve të tij. Procedurë tjetër Kushtetuta nuk përmend dhe për këtë Gjykata Kushtetuese nuk mund të bëjë interpretim, por do të zbatohet drejtpërdrejt Kushtetuta. Përmendja e parimeve të procesit të rregullt ligjor nuk është interpretimi për procedurat që duhen zbatuar në raste të tilla, por një deklaram i panevojshëm dhe që nuk i përgjigjet shkaqeve të kërkesës. Në kërkesë, kërkohet të interpretohet lidhur me procedurat e verifikimit etj., dhe jo interpretimi në përgjithësi. Por, përderisa Kushtetuta ka caktuar ato procedura që ka parë të nevojshme, Gjykata Kushtetuese nuk mund të shtojë të tjera me interpretim, sepse do të dilte jashtë tekstit të dispozitave përkatëse kushtetuese dhe njëkohësisht jashtë kompetencave të saj.

3. Përsa i përket shkaqeve të shkarkimit, ndonëse nga pikëpamja formale mund të bëhet interpretim se ç'kuptohet me shprehjet "shkelje e Kushtetutës", "kryerje e një krimi", apo "akte e sjellje që diskreditojnë rëndë pozitën dhe figurën", etj., këtë e bën çdo organ kompetent që zbaton Kushtetutën dhe përfundimisht mund ta bëjë Gjykata Kushtetuese. Por, përderisa nuk ka një interpretim tjetër të mëparshëm nga një organ kompetent, Gjykata Kushtetuese nuk bëhet kompetente për të bërë interpretimin përfundimtar, në bazë të nenit 124/1 të Kushtetutës. Gjykatës Kushtetuese nuk i lejohej kryerja e çdo lloj interpretimi të dispozitave të Kushtetutës, por vetëm interpretimi përfundimtar i tyre, sipas nenit 124/1 të Kushtetutës.

A N E T A R
/ K. Peçi /

MENDIMI I PAKICËS

Nuk jam dakord me vendimin për arsyet që vijonë:

Rezerva ime ka të bëjë me mungesën e kompetencës së Gjykatës Kushtetuese për shqyrtimin e kërkesës së jo më pak se 1/5 e Deputetëve të Kuvendit të Shqipërisë, me objekt interpretimin e neneve 128, 140 dhe 149 pika 2 të Kushtetutës.

Kërkesa e mësipërme e deputetëve e mbështet kompetencën e kësaj Gjykate në nenin 124 të Kushtetutës, sipas të cilës: "Gjykata Kushtetuese garanton respektimin e Kushtetutës dhe bën interpretimin përfundimtar të saj".

Mendoj se kjo dispozitë nuk rregullon kompetencat konkrete që Kushtetuta i ngarkon Gjykatës Kushtetuese, por si dispozitë e parë e bllokut të dispozitave që rregullojnë pozitën e saj si organ kushtetues, qëllimi i saj është të përcaktojë në esencë funksionin themelor të kësaj Gjykate - garantimi i respektimit të Kushtetutës dhe interpretimi përfundimtar i saj, ndërsa rastet se kur kjo Gjykatë investohet për të realizuar funksionin e saj interpretues, specifikohen në dispozita të tjera. Po të ishte se kjo dispozitë do të kishte për qëllim caktimin e kompetencës, nuk kishte pse rastet e interpretimit t'i specifikonte në dispozita të tjera, por një gjë e tillë do të bëhej pikërisht këtu. Përkundrazi, në këtë dispozitë vetëm sa hidhet ideja e kompetencës interpretuese – si funksion themelor i Gjykatës Kushtetuese, por nuk specifikohen rastet se kur investohet kjo Gjykatë për ushtrimin e këtij funksioni. Për më tepër, në këtë dispozitë, në paragrafin e dytë të saj, sanksionohet edhe se "Gjykata Kushtetuese i nënshtrohet vetëm Kushtetutës". Pra, përveçse përcakton në esencë dhe në vija të përgjithshme funksionin themelor të saj, neni 124 sanksionon edhe bazën normative të aktivitetit të kësaj Gjykate. Po të ishte konceptuar kjo si një dispozitë që specifikonte kompetencat e gjykatës, atëherë nuk kishte pse në të të rregullohej edhe baza normative e aktivitetit të kësaj gjykate.

Mendoj se, dispozita ku përcaktohet gama më e madhe e kompetencave interpretuese të Gjykatës Kushtetuese është neni 131 i Kushtetutës. Përveç rasteve të përcaktuar në këtë dispozitë, kjo Gjykatë i ka këto kompetenca edhe në raste të tjera që parashikon Kushtetuta, të tilla si në nenet 115, 128 të saj, etj.. Neni 131 parashikon disa raste kur mund të kërkohet interpretimi. Në kërkesë nuk është përmenduar asnjëri nga këto raste. Për pasojë, as kjo dispozitë, ashtu si neni 124, nuk mund të shërbejë si bazë juridike për marrjen në shqyrtim të kërkesës.

Në vendim, ekzistenca e kompetencës së Gjykatës, është motivuar me inerpimet e ndryshme nga ana e Kuvendit, që u është bërë dispozitave, për të cilat është kërkuar interpretimi. Por, edhe këtë rast Kushtetuta nuk e "njeh" si shkak për të investuar Gjykatën Kushtetuese për të bërë interpretimin. Po të shihet neni 131 që përmendëm edhe më sipër, interpretimet e ndryshme të

Kushtetutës, të bëra nga i njëjti organ, në praktikën e aktivitetit të tij, siç janë në rastin në shqyrtim interpretimet e ndryshme të bëra nga ana e Kuvendit, nuk përmenden në këtë dispozitë si raste që investojnë Gjykatën Kushtetuese për interpretim. Dispozita e mësipërme, në shkronjën “ç” e ngarkon Gjykatën Kushtetuese të vendosë për “mosmarrveshjet e kompetencës ndërmjet pushteteve...”, pra, kur pushtete të ndryshëm i interpretojnë në mënyra të ndryshme dispozitat kushtetuese, por jo në rastin kur i njëjti organ, gjatë aktivitetit të tij, mban qëndrime jokoherente në aplikimin e dispozitave kushtetuese. Pra, përderisa Kushtetuta i specifikon rastet e interpretimit, një gjë e tillë nuk mund të kërkohej jashtë këtyre rasteve. Kushtetuta, duke numëruar rastet se kur investohet Gjykata për interpretim, ka “nënkuptuar” se një gjë e tillë nuk mund të bëhet pa lindur nevoja e interpretimit. Dhe rastet se kur lind kjo nevojë Kushtetuta i ka caktuar “vetë” dhe nuk i ka lënë në diskrecionin e gjykatës.

Një qëndrim tjetër mbante në këtë drejtim ligji nr.7561, datë 29.04.1992 “Për disa ndryshime e plotësime në ligjin nr.7491, datë 29.04.1991 “Për dispozitat kryesore kushtetuese”. Sipas Nenit 24 të këtij ligji, “Gjykata Kushtetuese ka këto kompetenca: 1.Bën interpretimin e Kushtetutës dhe të ligjeve kushtetuese; 2.Gjykon papajtueshmërinë e ligjeve dhe të akteve që kanë fuqinë e ligjit me Kushtetutën; 3.Gjykon papajtueshmërinë e akteve dhe dispozitave nënligjore me Kushtetutën dhe me ligjin; ... etj.” Pra, siç shihet, në këtë dispozitë, ndryshe nga neni 131 i Kushtetutës, ligji “Për dispozitat kryesore kushtetuese” njihet si kompetencë të Gjykatës Kushtetuese edhe interpretimin e Kushtetutës pa konkuruar ndonjëri nga rastet e parashikuara në të.

Mendoj se interpretimi i Kushtetutës nuk është qëllim në vetvete. Nga ana tjetër, interpretimet e llojit të nenit 24, mund të jenë jashtë kontekstit të nevojave që shtron praktika. Duke qenë të tilla, këto lloj interpretimesh janë të vështira dhe mund të çojnë edhe në qëndrime jokoherente. Përkundrazi, interpretimi i Kushtetutës, i nxitur nga nevoja, mund ta bënte këtë edhe më të lehtë. Prandaj, mendoj se edhe për këto arsye, pika 1 e nenit 24 të sipërpërmendur nuk është parashikuar më në nenin 131 të Kushtetutës, siç parashikohej në ligjin “Për dispozitat kryesore kushtetuese”.

Duke qenë jashtë kontekstit të nenit 131, atëherë çfarë i është kërkuar Gjykatës Kushtetuese nëpërmjet kërkesës së mësipërme, ç’karakter ka kjo kërkesë?

Mendoj se në esencë Gjykatës i është kërkuar dhënia e një mendimi (opinion) të karakterit konsultativ. Kjo gjë rezulton si nga përmbajtja e kërkesës ashtu edhe nga rrethanat e çështjes, që po i paraqes shkurt: Kështu, para disa kohësh, Kuvendi inicon procedurën për të paraqitur një propozim – shkarkimi, në bazë të nenit 149 pika 2 të Kushtetutës. Pikërisht, në këtë kohë, pa u finalizuar propozimi, nga jo më pak se 1/5 e deputetëve paraqitet kërkesa për interpretimin e dispozitave të mësipërme, duke e motivuar atë me qëndrime të ndryshme të Kuvendit në raste të kësaj natyre. Pikërisht, për këtë shkak, kërkohej një mendim nga Gjykata Kushtetuese para se Kuvendi të vendoste për propozimin për shkarkim. Pikërisht këto rrethana, e kategorizojnë këtë kërkesë në llojin e kërkesave për mendim konsultativ.

Kushtetuta jonë nuk e “njeh” mundësinë e paraqitjes të këtyre kërkesave, ndonëse jo në shumë raste, ka Kushtetuta të vendeve të tjera që e njohin këtë praktikë. Këtë mundësi e parashikon edhe Konventa Evropiane për të Drejtat e Njeriut. Kështu, sipas nenit 47 të Konventës: “1.Gjykata, me kërkesë të Komitetit të Ministrave, mund të japë mendime konsultative për çështje ligjore që lidhen me interpretimin e Konventës dhe të protokolleve të saj; 2.Gjykata ose Komiteti i Ministrave nuk mund të japin mendime konsultative... as për çështje të tjera që atyre u duhet të shqyrtojnë për shkak të procedurave të filluara në përputhje me Konventën”.

Në kushtet e mësipërme, megjithëse nuk ka bazë kushtetuese që Gjykata të japë opinione konsultative, mendoj se ka edhe një rrethanë tjetër pse kjo gjë mund të refuzohej.

Le t’u kthehemi edhe një herë rrethanave të çështjes. Kuvendi filloi procedurën e propozimit për shkarkim, në bazë të nenit 149 pika 2 të Kushtetutës, por ndërkohë kërkohej interpretimi i dispozitave në Gjykatën Kushtetuese. Pa përfunduar çështja e interpretimit, finalizohet procedura e shkarkimit dhe Dekreti i Presidentit të Republikës kundërshtohet po në këtë Gjykatë si antikushtetues. Pra, në kushtet kur u paraqit edhe kërkesa e dytë për anulimin e dekretit, ndërkohë që çështja e parë ishte në dorë, po të aplikohet me analogji pika 2 e dispozitës së mësipërme të Konventës Evropiane, Gjykata Kushtetuese mund të mos e pranonte kërkesën për interpretim.

A N Ë T A R
/ P. Plloçi /

